(«Դիվան հայոց պատմության» (ԴՀՊ), Թ, էջ 55) և վերադառնալու էր Անգլիայի վրայով (Ն. տ., էջ 97)։ Նվիրատրված արժեքները, ըստ նույն հրահանգի, նա Հնդկաստանից Անգլիայի վրայով ուղարկելու էր Պետերբուրգ՝ Փիլիպպոս Մանուչարյանին։ «Դիվանի» Թ գրքում հրատարակված են տեր Ստեփանին հասցեագրված Հ. Արղությանի, ինչպես և նրա հաջորդի՝ Գրիգոր արքեպիսկոպոսի նամակները։ Հնդկաստանում նա հանդիպել էր Էմինի հետ և լավ տպավորություն թողել նրա վրա։ Վերադարձել է հավանորեն 1800 թ. (ԴՀՊ, Ե, Թիֆլիս, 1902, էջ 393)։

5. Խոսքը վերաբերում է ռուս նշանավոր զորավար Ալեքսանդր Վասիլևիչ Սուվորովին (1729—1800 թթ.)։

6. Մինաս Ստեփանի Դիլանչյանը Աստրախանի մեծահարուստներից էր։ Նրա միջոցներով այդ քաղաքի հայկական գերեզմանատունը կառուցվել էր Ս. Հարության եկեղեցին, որն օծվել է Հ. արք. Արղությանի կողմից 1788 թ. նոյեմբերի 18-ին (Մաշտոցի անվ. Մատենադարան (ՄՄ) ձեռ. № 9647, էջ 34ա)։ Մ. Դիլանչյանի կինը՝ Աննան, 1785 թ. ռուսերենից թարգմանել և իր միջոցներով Պետերբուրգում, Գրիգոր Խալդարյանի տպարանում, հրատարակել է տվել «Սկզբունք քաղաքական ուսմանց» գիրքը։

7. Սխալ է նշված թվականը։ Պետք է լինի՝ 1783, քանի որ խոսքը վերաբերում է Ռուսաստանի և Քարթլ-Կախեթի թագավորության միջև կնքված Գեորգիևսկի դաշնագրին։

8. Թունան Դանուբ գետն է։

9. Հ. Արղությանն իր նամակում չի նշում, որ Իզմայիլը գրավելու ժամանակ ռուսական զորքերը (զապորոժյան կազակները) ոչ միայն թալանել էին հայերին, այլև նրանցից սպանել 60 հոգու։ Հ. Արղությանն իր հիշատակարանի մեջ Իզմայիլի գրավման ժամանակ սպանված թուրքերի թիվը նշում է 21 000, իսկ գերի ընկածներինը՝ 8 000 հոգի (ՄՄ, ձեռ. № 9647, էջ 6բ)։ Ըստ նրա, Իզմայիլում ապրել են 1650 հայեր (322 տուն), (նույն տեղում, էջ 7ա)։

10. Խոսքը վերաբերում է ռուսաց Եկատերինա II կայսրուհուն (1729—1796 թթ.)։

11. Հ. Արղությանը հավանորեն տպարանը գնել է ռուսական դրամով և Էմինին տվելիք հասկանալի դարձնելու համար արժեքը նշել թումաններով։ Մեկ թումանն այն ժամանակ հավասար էր մեկ ռուսական իմպերիալի կամ 15 թուրքական ղուռուշի։ 2000 թումանը մեծ գումար էր (այն տարիներին, օրինակ, Երևանում մեկ թումանով կարելի էր գնել մեկ գոմեշ), դրանից մի քանի տարի անց՝ 1795 թ., Ղուկաս Կարնեցի կաթողիկոսը, փրկելով Էջմիածինը Աղա Մահմադ շահի զորքերի ասպատակությունից, նրա եղբորը՝ Ալի Ղուլի խանին, որպես կաշառք, տվել էր 4000 թուման (ՄՄ, ձեռ. № 4331, էջ 484բ)։

12. Գրիգոր Խալդարյանը (մահացել է 1787 թ). մշակութային գործիչ էր, տպարանատեր, ծնվել է Նոր Ջուղայում։ Կրթությունը ստացել է Ռուսաստանում, հետո մեկնել է Հնդկաստան, որտեղից էլ՝ Անգլիա։ Այնտեղ տպարան է հիմնադրել և փոխադրել Ռուսաստան։ 1785 թ. սկսած Պետերբուրգում լույս է ընծայել պատմություններ, աղոթագրքեր, դասագրքեր, օրացույց և այլն (Գառնիկ Ստեփանյան. Կենսագրական բառարան. հ. Բ, Երևան, 1981, էջ 37)։

13. Հոհաննջան Գերաքյանը հնդկահայ մեծահարուստներից էր, ազգային բարերար։ Ապրում էր Սուրաթ քաղաքում և ակտիվորեն մասնակցում հայ ազատագրական շարժմանը։ Նա նյութական օգնություն է ցույց տվել Նոր Նախիջևանի բնակիչներին։ Հ. Արղությանի կարգադրությամբ նրա անունը փորագրվել էր մարմարի վրա և փակցվել Նոր Նախիջևանի դպրոցի պատին (ԴՀՊ, Թ, էջ 120)։ 1795 թ. Հ. Գերաքյանը Հ. Արղությանին էր ուղարկել 4110 ղուռուշ և հագուստեղեն (Ն. տ., էջ 183)։ Նրա նվիրաբերած միջոցներով Ղուկաս կաթողիկոսը 1785 թ. վերականգնել էր Էջմիածնի մայր տաճարի շրջապատի սալահատակը (Հով. Շահխաթունյանց. Ստորագրություն կաթուղիկե Էջմիածնի և հինգ գավառացն Արարատա, հ. 2, Էջմիածին, 1842, էջ 36)։ Մահացած պետք է լինի մինչև 1798 թ., քանի որ այդ թվականին Ղուկաս կաթողիկոսը նրա մահվան կապակցությամբ ցավակցական նամակ է գրել զուտարներին (ԴՀՊ, Նոր շարք, Ա, Երևան, 1984, էջ 663)։

14. Խաչիկ Առաքելյանը հնդկահայ մեծահարուստ էր, բարերար։ Ծնվել է Նոր Ջուղայում, ապրել ու գործել Հնդկաստանում։ Նրա միջոցներով Էջմիածնի Ս. Գրիգոր Լուսավորչի անվան տպարանում 1779 թ. հրատարակվել է Սիմեոն Երևանցու «Պարտավճարը», 1785 թ. «Ժամագիրքը» և 1787 թ.՝ Հովսեպոս Փլաբիոսի «Յաղագս պատերազմին հրէից ընդ Հռովմայեցիս» գրքերը։ Մահացել է 1785 թ. առաջ։

15. Արշակը Էմինի ավագ որդին էր, որի հետ հայրը մեծ հույսեր էր կապել և ձգտում